

D E B R E C E N I E G Y E T E M
INFORMATIKAI KAR
KÖNYVTÁRINFORMATIKAI
TANSZÉK

S Z A K D O L G O Z A T

INFORMÁCIÓKERESŐ TEZÁURUSZ A LEÍRÓ MAGYAR NYELV
SZÓALAKTANA (MORFOLÓGIÁJA)
TÉMAKÖRÉBŐL

TÉMAVEZETŐ :

Benediktsson Dániel

egyetemi adjunktus

KÉSZÍTETTE:

G. Nagy Éva

informatikus könyvtáros szak

Debrecen

2008.

"A nyelv természeti jelenség. Gyökerei mélyen belenyúlnak a múlt őstelevényébe, egészen a történelem előtti korig, s van törzse, ága, lombja, eleven virága is. Úgy hat ránk, mint valami hatalmas, megfoghatatlan, szellemi csoda. De annyira élő és valóságos, hogy érzékeinkkel is észlelhetjük."

Kosztolányi Dezső : Nyelv és lélek

Tartalomjegyzék

I.	Bevezető	4
	I.1. Témaválasztás.	4
	I.2. Források	5
	I.3. A hagyományos alaktan terminológiája.....	6
	I.4. Az új magyar nyelvtan alaktani megközelítése.....	6
	I.5. A tezaurusz tartalma , célja	7
	I.6. A tezaurusz felépítése.....	7
	I.7. A tezaurusz problematikája.....	10
	I.7.1. Szóösszetételek kérdésköre.....	11
	I.7.2. Szóképzés kérdésköre.....	11
	I.7.3. Új terminológia kérdésköre.....	11
	I.8. A tezaurusz továbbgondolása.....	12
II.	Főrés.....	13
III.	Hierarchikus rész.....	39
IV.	Grafikus rész.....	66
V.	Permutált lista	69
	Hivatkozások	
	Forrásjegyzék	

I. Bevezető

Érdekes , fejlődő, újat felvillantó nyelvészeti területnek tűnik az alaktan.

Morfológiának nevezi a szakirodalom, a szó belső szerkezetének tudománya ez, amely jelentős változásokon megy keresztül.

Az információkereső teaurusz összeállításakor megismerhettem egy új , elméleti megalapozottsággal végzett alaktani kutatást , amelynek kevés előzménye volt a magyar nyelvészetben. Nem kevés kihívást jelentett számomra ,hogyan ötvözzem a hagyományos morfológiai kutatás definícióit, amely a nyelvben meglévő morfológiai alakzatokat vizsgálja-, valamint a strukturális-generatív nyelvtan törekvését, amely elméleti szinten írja le a morfológiai alakzatokat generáló szabályokat .

I.1.TÉMAVÁLASZTÁS

A témaválasztásom oka kettős volt.

Alapvetően az a tény határozta meg, hogy kedvelt érdeklődési területem a nyelvészet, tudásomat frissíthettem, gyarapíthattam ezáltal.

Másodsorban egy magyar szófajteni teaurusz összeállítása során már érdeklődéssel fordultam a morfológia területe felé, hiszen a magyar alaktan rendkívül gazdag, és sok elméletileg érdekes kérdést vet fel számomra.

Kiefer Ferenc szavaival élve az elméleti nyelvészetben a morfológia a " mostohagyerek szerepét játszotta."¹

Dolgozatom egy teauruszt tartalmaz, mely a természetes nyelven kifejezett fogalmak tartalmilag szabályozott, strukturált szótáraként összefoglalja a nyelvészeti alaktani fogalmakat, és bemutatja azok logikai összefüggéseit, kapcsolatait, valamint állásfoglalásom a témát illetően.

„Aki teauruszt készít, akarva-akaratlan állást foglal szemantikai értelemben is.

Nem kerülhető el, hogy ne legyen véleménye a jelenségről, a jelentés és a fogalmak összefüggéseiről...anélkül, hogy kimondaná, magában a teauruszban tükröződik ez.”²

A szóalaktan szoros kapcsolatot mutat a nyelvtan minden fejezetével: a hangtan ,a szótan, mondatlan és jelentéstani területeihez való viszonya sokrétű, hiszen a szóelemek alakváltozatai, kapcsolódása, szófaji hovatartozása, jelentésbeli tartalma, valamint a szóelemek szerkezeté , mondatlá formálása mind-mind olyan jelenség, amely alaktani jellemzőket is takar.

A lexikológiához és szintaxishoz fűződő szoros kapcsolatát is láthatjuk, hiszen szóalkotási fejezete új lexikai egységek kialakulását vizsgálja, a mondatrészekké kapcsolódó szóelemek szabályait vizsgáló terület pedig a szintaxis fele mutat.

Az alaktannak heterogén jellege van. Ebből fakad az a probléma, hogy nincs mindent átfogó morfológiai elmélet.

Ma nem eldöntött kérdés, hol helyezzük el az alaktant a nyelvleírásban:

(a) az alaktan önálló modul, amely szoros kapcsolatban áll a többi modullal

(a mondatlannal, hangtannal, jelentéstannal és a szótárral) ;

(b) az alaktan szét van osztva a mondatlan, a hangtan és a szótár között...

(c) az alaktan teljes egészében a szótár része.”³

Tezauruszomban el kellett döntenem, mely fogalmakat illesszek be a kapcsolódási területekről, és milyen mélységben tárjam fel azokat.

Természetesen az asszociatív kapcsolatot jelezni kellett, de nem tartottam szükségesnek kibontani ezen tudományterületek tárgyköreit, felosztását, terminológiáját, hiszen itt alaktani információs tezaurusz összeállítása a cél.

Állást kellett foglalnom abban a kérdésben is, hogy mely modul részének tekintem a morfológiát. A legújabb nyelvelméleti fejtegetés a szótár részének tekinti, mivel a szótár nem csupán lista, hanem "szabályokat, sőt generáló szabályokat tartalmazó modul, ahol „nemcsak kész szavakat raktározunk, hanem új szavakat is állítunk elő.”⁴

Ezt asszociatív kapcsolatként vettem figyelembe.

Az alaktant -a hagyományos felosztás szerint- a szótannal foglalkozó nyelvteni diszciplínák közé soroltam.

I.2. Források

Az információs tezauruszom előkészítésének első lépéseként a témában jelentős szakirodalomban mélyedtem el.

Nagyon fontos volt mind az előzmények, mind a legújabb irodalom áttekintése, a fogalmak, fogalomkapcsolatok „(hierarchikus, asszociatív, szemantikai és ekvivalencia, alkalmazási), és az alá-és fölérendelt fogalmak vázlatba rendezése.

Előzménynek tekintetem Tompa József (szerk.) 1961. A mai magyar nyelv rendszere. Leíró nyelvten. I. kötetét, amely az Akadémiai Kiadó ,valamint Bencédy József–Fábián Pál–Rácz Endre–Velcsov Mártonné : A mai magyar nyelv című könyvét , amely a tankönyvkiadó gondozásában látott napvilágot.

A fogalmi alá-és fölérendeltségi struktúra kialakításában az előzmények között használtam fel Adamikné Jászó Anna főszerkesztésében kiadott A magyar nyelv könyve című kiadványt.

Mindezek adták a tezaurusz hagyományos alaktani terminológiáját.

A hagyományos alaktani terminológiát kellett ötvöznöm a magyar nyelv alaktanának legújabb elméleti összefoglalásával, új fogalmakat bevezetésével, ami a téma sok szempontú megközelítését kívánta. Ebben segítségemre volt Keszler Borbála Magyar grammatika , É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter szerkesztésében megjelent Új magyar nyelvten, valamint Kiefer Ferenc Strukturális magyar nyelvten. 3. kötete Morfológia címmel.

Legnagyobb kihívást jelentett az alá-és fölérendelt kapcsolatok szótárba rendezése, az asszociatív összefüggések feltérképezése, valamint a deskriptorok teljes magyarázatának leírásakor is több forráshoz kellett fordulnom.

I.3. A hagyományos alaktan terminológiája

A hagyományos alaktan tárgya: a morféma, vagyis szóelemek, morfémaszerkezetek és morfémarendszerek vizsgálata .

Legfontosabb fogalma a morféma, amely a legkisebb jelentéssel bíró nyelvi egység , szóelem.

„A szóalaktan (morféma) a nyelvtani szerkesztés egyik ága, amely a szóalakok létrejöttének szabályaival foglalkozik. A szótári szók, tapasztaljuk, rendszerint nem elemi valójukban kerülnek a mondatba, hanem többnyire valamilyen viszonyító mozzanatot, jelet vagy ragot is tartalmazva. „⁵

A morfológia egyrészt a különféle morfématípusok, osztályok jellegzetes sajátosságait írja le, másrészt az egyes morféma morfémaszerkezetté, azaz szóalakká kapcsolódásának a szabályait írja le.

Meghatározza a morféma típusait (szabad, kötött, félszabad), részletesen vizsgálja az affixumok különböző szempont szerinti csoportjait(toldalék helye, típusa és funkciója, alakja). Elemzi a különböző morfémaszerkezeteket : a szótári tőt, a passzív, vagy csonka , abszolút és relatív töveket, és azok csoportjait.

Középpontjában a szóalakok szerkezeti vizsgálata áll, vagyis, hogy a szóalak milyen elemekből , és hogyan épül fel, és kapcsolódásukra milyen szabályok vonatkoznak.

Másik lényege területe a szóalkotástan, a szóképzés és a szóösszetételek vizsgálata.

A hagyományos alaktani tanulmányok nem tesznek különbséget a termékeny és a terméketlen szóképzés, és szóösszetételek között, ezzel szemben az új elméleti jellegű kutatások csak a termékeny szóalkotási lehetőségeket vizsgálja.

I.4. Az új magyar nyelvtan alaktani megközelítése

Az újfajta alaktani megközelítések - annak ellenére, hogy szűkítik az alaktani terminológiát - rendkívül jelentősek.

A modern nyelvészet új szempontjaira és eredményeire épít a leíró magyar nyelvészetben az Új magyar nyelvtan Alaktan című fejezete, amelynek írója Kiefer Ferenc, valamint mérföldkőnek számít a Kiefer Ferenc által szerkesztett 2000-ben megjelent "Strukturális magyar nyelvtan" 3. kötete, a Morfológia és az ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszékén működő munkaközösségnek új, leíró nyelvtana, a "Magyar grammatika" Keszler Borbála szerkesztésében.

E megközelítés strukturalista elvek szerint a szó szerkezetével foglalkozik .Az alaktant teljes egészében a szótan részének tekinti. Nem egyszerűen listaként, hanem szabványokként értelmezi. Ezek a szabályok generálják a szavakból a mondatot. A mondatokból a szöveget.

Az újfajta kutatás bemutatja a kivételes-szabályos, produktív-nem produktív képzések közötti átmeneteket is. Történeti előzményre vonatkozó információkat nem találtam erre az új elméleti alaktani megközelítésre. A hagyományos morfológiai kutatás a nyelvben meglévő morfológiai alakzatokat vizsgálta és írta le, a strukturális-generatív nyelvtan viszont azt kívánja leírni, miféle morfológiai szabállyal hozható létre (generálható) valamely, a magyarban létező vagy lehetséges morfológiai alakzat. Dolgozatomban igyekeztem ezeket az új , elméleti jellegű fogalmakat is bevezetni (pl. morf, morfológielmélet).

I.5. A tezaurusz tartalma, célja

A tezaurusz nem más, természetes nyelven kifejezett fogalmak egységesített, nyitott szótára. „A mai nyelvekben két jelentéssel használatos, szinonimasztárként és az osztályozási, indexelő kifejezések szótáraként, amelyben a relációk-köztük a szinonimakapcsolatok – elemértékűek.”⁶

Tezauruszom tükrözi a fogalmak között fennálló legfontosabb logikai kapcsolatokat, és utalókkal mutat a szinonimák közül a deskriptorra, vagyis az elfogadott kifejezésre. Tartalmát tekintve összefoglalja - a magyar nyelvészet alaktani lényeges, preferált kifejezéseit, meghatározott szerkezeti formában.

Célja, hogy hatékony eszköz legyen mindazoknak a felhasználóknak, akik a használni szeretnék indexelésre vagy visszakeresésre, azáltal, hogy összefoglalja az érintett szakterület terminológiáját, bevonva a határterületek fogalmait is.

I.6. A tezaurusz felépítése

„A legjobb tezaurusz mindig akkor készíthető, ha kialakulásában van valami fokozatosság.”⁷

E munka első lépéseként az előkészítést végeztem el.

„Előkészítésen értjük mindazokat a tervezési munkákat, amelyek a tezaurusz felhasználásával összefüggnek, a tezaurusz szerkezetét meghatározzák és kidolgozásához szükségesek.”⁸

Az előkészítési szakaszban a tezaurusz céljának, témakörének, címének körülhatárolását oldottam meg. A strukturált szótár készítésének további lépései következtek a téma meghatározása után, a kiterjesztés, mélység, források összegyűjtése, szókészlet alfabetikus rendbe állítása, facetták létrehozása, majd a záró intézkedések megtétele, amely egyben a végleges forma kialakítását is jelentette.

A kifejezéseket olyan alakban vettem fel, ahogy az általam meghatározott forrásban szerepeltek.

Az összegyűjtés után formai egységesítést végeztem az alapján, ami a leginkább ismert, használatos. Ez az alak lett a deskriptor.

Természetesen minden tudományterületnek más-más fogalomkészletre van szüksége.

Az információs tezaurusz részei:

- I. Főrész
- II. Hierarchikus, vagy szakcsoportos rész.
- III. Gráfok
- IV. Permutált lista

I. Főrészt

A főrészt alfabetikus rendben tartalmazza a tezauruszcikkeit , amely a deszkriptorok és nondeszkriptorokat közös elnevezése.

„A deszkriptorok és nondeszkriptorok közötti egyenlőségi kapcsolatokat rövidítések jelzik (a lásd és lásd honnan megfelelői): "UF" (Used For) egy deszkriptor és egy nondeszkriptor között, amelyet a deszkriptor kifejez; "USE" egy nondeszkriptor és egy deszkriptor között, amelyet helyette használnunk kell.

Az egyenlőségi kapcsolatok többféle viszonyt kifejezhetnek:

- közeli szinonimák vagy hasonló jelentésű szavak;
- rokon értelmű vagy azonos jelentésű szavak;
- hasonló jelentés;
- antonímia vagy ellentétes jelentés. „⁹

A tezauruszcikk szerkezete :

A tezauruszcikk a vezérdeszkriptorból és a hozzá fogalmilag közvetlenül kapcsolódó, deszkriptorokból áll. A kapcsolatok, relációk sorrendje meghatározott. A reláción belül a lexikai egységek alfabetikus rendben követik egymást.

- **Vezérdeszkriptor** : deszkriptor kifejezések, azaz tárgyszavak (TERM)

PI : SZÓELEM

- **UF Use For** : nondeszkriptor szinonimák (non-preferred term), azaz "lásd", amelyek utalóval (USE vagy SEE) vezetnek a deszkriptorra.

UF morféma
morfoszintaktikai jegy
szórész

- **SN Scope Note** – magyarázat (definíció)

SN A szónak olyan, szerkezetileg tovább már nem bontható, jelentéssel bíró egysége, mely más szóelemekkel összekapcsolódva is lényegében ugyanazon alakban és jelentésben fordul elő

A deszkriptorok közötti hierarchikus kapcsolatokat a következő rövidítések jelzik:

- **BT Boarder Term** – fölérendelt deszkriptor ,azaz tágabb kifejezés vagy fölérendelt, egy specifikus és egy általános deszkriptor közötti kapcsolatra utal.

BT szóalak

- **NT Narrower Term** – alárendelt deszkriptor és hierarchia szintjei, azaz szűkebb kifejezés vagy alárendelt, egy általános és egy specifikus deszkriptor közötti kapcsolatot jelez.

NT szótő
toldalék

- **RT Related Term** – rokonsági kapcsolatban álló , azaz kapcsolódó fogalmak. „A deszkriptorok közötti asszociatív kapcsolatot az RT (Related Term), azaz kapcsolódó kifejezés rövidítés vezeti be. A kapcsolat többféle lehet:
 - ok vagy okozat;
 - közeg vagy eszköz;
 - hierarchia;
 - együttjárás,
 - idő vagy térbeli egymásutániség;
 - alkotórész;
 - jellemző tulajdonság;
 - tevékenység tárgya, folyamat vagy alapelv;
 - elhelyezkedés;
 - hasonlóság (közeli szinonima), antonómia.”¹⁰

RT allomorf
félszabad szóelem
kötött szóelem
materiális morféma
morf
szabad szóelem
szó
szóalaktan
szóelemek kapcsolódása
szóelemek szerkesztése
zéró szóelem

A nemdeszkriptorcikk a nemdeszkriptorból, valamint a helyette használt deszkriptorból áll.

II. Hierarchikus rész

Ebben a részbe kerültek a alfabetikus rendbe deszkriptorok , nondszkreptorok , utalásokat nem tartalmaz.„E fejezet célja, hogy a deszkriptorokat tartalmi-tematikai csoportokban tegye áttekinthetővé „¹¹azáltal,hogy kiemeli a tezausz cikkekből a hierarchikus kapcsolatban álló fogalmakat. Ez a fajta elrendezés rendkívül hatékonyan segíti a keresést.

PI : derivációs toldalék

igéből igét képzők

gyakorító képzők

ható képzők

kezdő képzők

mozzanatos képzők

műveltető képzők

szenvedő képzők

visszaható képzők

III. Grafikus rész

A grafikus rész tartalmazza az egyes fogalmakhoz tartozó relációt.

Irányított gráfokkal szemléltettem a szinonim kapcsolatot, (....►)
az alá-fölérendeltséget (►►), és az asszociatív kapcsolatot (◄►).

Az irányított gráfban a csúcsok képviselik a deskriptorokat, az élek a relációkat. Egy-egy csúcs kibocsát éleket, és befogad éleket, ezt a nyilak (élek) iránya jelzi. Ennél fogva vizuálisan érzékelhetők azok a deskriptorok, amelyek a szakterület ismereteiben fontos szerepet játszanak, az élek száma mutatja, hogy az ismeretek szempontjából melyek a „szervező” fogalmak; a kibocsátás foka még generikusabb voltukra is utalhat.”¹²

IV. Permutált lista

A teauruszokhoz egyéb, kiegészítő mutatók is kapcsolódhatnak.

„Ha egy teauruszban sok a többtagú kifejezésből álló deskriptor, ezek rotált vagy invertált alakjáról... utalás készül. A túlságosan sok ilyen utalás megterheli a főrészt, hiszen a lexikai egységeknek akár a fele is lehet ez az utalásfajta. A teaurusz úgy segíthet ezen, ha külön mutatót készít. Ezt hívjuk permutált mutatónak.”¹³

Utolsó egységként készítettem el a permutált listát, amely csak a preferált, egytagú és összetett kifejezéseket tartalmaz, alfabetikus rendbe, kizárva az USE utalásokat.

I.7. A teaurusz problematikája

Dolgozatom elkészítésében nagy problémát jelentett annak a ténynek a tudomásul vétele, hogy az elméleti nyelvészetben, az alaktani témakör kutatása „mostohagyermek” volt, ma sincs egységes morfológiaelmélet. Ezért két szempontot helyeztem előtérbe az információs teaurusz előkészítése során:

Az alaktan tárgyának és helyének a megvizsgálását a nyelvtanítás rendszerében, valamint különféle megközelítések megismerése, a hagyományos alaktani, valamint az új magyar nyelv alaktani megközelítése szerint.

Célom a felmerülő terminológia következetes meghatározása, fogalmak, kapcsolódások tisztázása e két szempont figyelembe vételével.

I.7.1. Szóösszetételek kérdésköre

Fejtörést jelentett az affixumok felosztása különböző szempontok alapján, de kiemelten problémás volt a szóösszetételek vizsgálata.

A szóösszetételek a hagyományosnak számító nyelvtanok segítségével szerves és szervetlen, alá- és mellérendelő szóösszetételeket különböztet meg, a fogalmi felosztás köre bővül alanyos, tárgyas, határozós, jelzős, jelentéstömörítő, kettőztetés és ikerítés deszkriptorral.

A tanulmányok átolvasása után azonban világossá vált számomra, hogy az eddigi vizsgálatok túlságosan szűk szempontrendszer követnek, és a szóösszetételnek egy újfajta, sokkal komplexebb megközelítését definiálja Károly Sándor és Kiefer Ferenc új alaktana.

Hogyan illeszthető be a tezauruszba egy – csak a termékeny szóképzést vizsgáló – új szemlélet?

Természetesen nem hagyható figyelmen kívül, a hagyományos alaktani megközelítés mellett ez a szemlélet párhuzamosan él.

Mivel az összetett szavak képzésének egy szűkebb rétegét érinti ez az új szemlélet, ezért az RT kapcsolatok között tüntettem fel termékeny szóképzés deszkriptorral, és Kiefer Ferenc felosztását (az újfajta morfológiai megközelítést) csak erre a deszkriptorra vonatkoztattam.

Kiefer Ferenc a szóösszetételek négy fajtáját különbözteti meg. Így beszélhetünk endocentrikus, exocentrikus és mellérendelő összetett szavakról, valamint az ikerszavak kategóriájáról. A termékeny szóösszetételek kategóriájába azonban csak az első kettő tartozik, a mellérendelő és ikerszavak összetételeket már terméketlennek minősíti, sőt, az ikerítést egyáltalán nem is sorolja az összetételek sorába, szemben a hagyományos felosztással.

A deszkriptorok magyarázatánál igyekeztem erre a tényre rávilágítani.

Ezzel számomra úgy tűnik, a szóösszetétel terminológiája teljes kört ölel fel.

I.7.2. Szóképzés problematikája:

Az összetételek problematikáján kívül igen elgondolkodtató volt számomra a szóképzés értelmezése is, és a megközelítések összehasonlítása után úgy határoztam, hogy a mai morfológiai terminológiát veszem alapul, amely a hagyományos felosztást (milyen szófaj a bemenet, és milyen szófaj a kimenet) követi, igen szemléletesen.

I.7.3. Az új terminológia problematikája :

A hagyományos leíró alaktani kategóriák kiegészítésre szorultak, hiszen az új megközelítési mód számos új morfológiai definíciót vezetett be, amelyek még nem kellően tisztázottak. Ilyen például a *morf*, *allomorf*, *endocentrikus*, *exocentrikus szóösszetételek* kifejezés, amelyre pontos szinonim meghatározást nem találtam. De gondot jelentett a toldalék helyzetére vonatkozó *preafixum*, *szuffixum*, *infixum*, *circumfixum*, *tranfixáció* megfelelőjének a megfogalmazása, a „magyarítás” elvégzésére így több esetben nem vállalkoztam. Néhány terminológia írásmódja nem

mindig következetes , így például nehéz volt eldönteni, hogy *inflexációs*, vagy *inflexiós* megnevezést használjak. A hagyományos nyelvészet az előzőt, míg az elméleti ez utóbbit alkalmazza, amit statisztikailag kimutattam..

Az információs tezaurusz készítése során találtam olyan területeket, ahol-megítélésem szerint – hosszabb időt fog igénybe venni azok pontos kategorizálása. Ilyen például az esetragok kérdése. A hagyományos grammatika 24 féle esetragot különböztet meg, míg az új magyar grammatika csak 18 félért sorol fel. Ezért úgy gondoltam, az affixumok kérdésért ugyan érintené az esetragozás is, de jelen esetben nem tartom célszerűnek a típusok felsorolását.

I.8. A tezaurusz továbbgondolása

A tezaurusz nyitott rendszer, amennyiben szükséges, bővíthető.

Mivel az alaktan több modult is érint, hangtan, szótan, mondattan, ezeknek a tudományterületeknek a terminológiája kibontható, mélyíthető.

Érdekes lenne a morfológia és fonológia kapcsolatrendszerét föltáró morfofonológiai információs tezaurusz elkészítése is, amely a toldalékok alakjának kérdésével, a töváltakozások problémájával, valamint a morfológiai szabályok fonológiai feltételeinek a megfogalmazásával foglalkozik.

II.FŐRÉSZ

ABSZOLÚT TŐ

- SN Az a tő, amely további önálló morfémákra már nem bontható.
RT szótő

AFFIXÁCIÓ U morfológiai folyamat

AFFIXUM U toldalék

AGGLUTINÁLÓ NYELVEK U toldalékoló nyelvek

ALANY RAGJA

- SN Az alany kifejezésére szolgáló inflexiós morféma (pl. ház - , gyerekek-).
BT rag

ALANYI RAGOZÁS

- SN Alanyi ragozással élünk, ha az állítmányként álló ige mellett nincs tárgy, vagy csak határozatlan tárgya van.
BT igeragozási rendszer

ALANYOS ÖSSZETETT SZÓ

- SN Az előtag alanya az utótagnak. (pl. nyakatekert, dércsípte, madárlátta, napsütötte stb.)
BT alárendelt szóösszetétel

ALAPSZÓ

- UF primitivum
SN Azt a szót, amelyhez a toldalékot illesztjük, alapszónak nevezzük.
RT alapszó-besugárzás
toldalék
toldalék helyzete

ALAPSZÓ-BESUGÁRZÁS

- SN A képzett szóban az alapszó jelentésének az érvényesülését alapszó-besugárzásnak nevezzük.
RT alapszó

ALÁRENDELTE SZÓÖSSZETÉTEL

- SN Az alárendelt szavak két önálló szó összetapadásából keletkezett szóösszetételek.
BT szerves szóösszetétel
NT alanyos összetett szó
határozós összetett szó
jelzős összetett szó
jelentéstömörítő összetett szó
tárgyas összetett szó
RT jelöletlen szóösszetétel
jelölt szóösszetétel

ÁLIKERSZÓ

- UF forradásos ikerszó
SN Azok a z összetett szók, amelyek két önálló alakú és jelentésű szó egybekapcsolásával jönnek létre.
BT mellérendelt szóösszetétel

ALKALMI ÖSSZETÉTEL

- SN Olyan összetett szó, amelynek előtagja önmagában nem képez összetételt, hanem csak néhány kifejezésben, alkalmi jelleggel szerepel összetett szóként.
RT szóösszetétel

ALLOMORF

- SN Egy morféma / szóelem variánsa.
RT szóelem

ÁLVISSZAHATÓ IGEKÉPZŐK

- SN Kifejezik, hogy az alany valamiként, valamilyenként működik, cselekszik, viselkedik, valamint azt, hogy valamilyenné válik. (pl. ügyéskodik, erőskodik, atyáskodik, mérnököskodik , okosodik, sárgul, szépül stb.)
BT névszóból igét képzők

BEÁLLÓ MELLÉKNÉVI IGENÉVKÉPZŐK

- SN A beálló melléknévi igenevek képzői utalást fejeznek ki arra vonatkozóan, hogy valakivel, vagy valamivel történik valami. (pl. olvas**andó**, le**endő** , megtanul**andó** stb.)
BT melléknévi igenévképzők

BEFEJEZETT MELLÉKNÉVI IGENÉVKÉPZŐK

- SN A befejezett melléknévi igenévképzők a cselekvés múlt idejű elvégzését fejezi ki. Az így létrejött szavak arra utalnak aki, amit tett, vagy akivel, amivel tettek valamit. (pl. zárt, gyakorl**ott**, olvas**ott**, megnéz**ett** stb.)
BT melléknévi igenévképzők

BIRTOKJEL

- SN A birtokjel a megnevezett dolgot, személyt birtokosnak mutatja, s valamilyen birtokra utal .(pl. fiam**é**, Károly**é**, tanuló**é** stb.)
BT jel
RT jelezés

BIRTOKOS JELZŐ RAGJA

- SN A birtokos jelzővel toldalékolt szóalak szerepe a mondatban birtokos jelzői (pl. ház**nak**, gyerekek**nek**, kislány**nak** stb.)
BT rag
RT jelző
ragozás

BIRTOKTÖBBESÍTŐ JEL

- SN A birtoktöbbsesítő jel a birtok többségét fejezi ki (pl. hajói, házai, leckéi) .
BT jel
RT jelezés

CIRCUMFIXUM

- UF confixum
SN A fő beékelődik a toldalékba, így az affixum folyamatosan nem létezik.
RT toldalék helyzete

COMPOSITIO U szóösszetétel

CONFIXUM U circumfixum

CONTAMINATIO U szóvegyülés

CSELEKVŐ IGEKÉPZŐK

- SN Kifejezik, hogy az alany valamivel ellát, felszerel, illet, valamivel működik, dolgozik, valamit létrehoz, valamivé tesz, valamilyennek tart, minősít, valaminek nevez, szólít, megfoszt, megtisztít, valamilyen minőségben működik, valamit tesz, csinál, fogyaszt, valaminek a szedésével foglalkozik. (pl. vajaz, kapál, darál, csodál, magáz, hernyóz, szónokol, kritizál, boroz, egerészik stb.)
BT névszóból igét képzők

DENOMINÁLIS NOMENKÉPZŐK U névszóból névszót képzők

DENOMINÁLIS VERBUMKÉPZŐK U névszóból igét képzők

DERIVÁCIÓ U szóképzés

DERIVÁCIÓS TOLDALÉK

- UF képzők
SN Olyan toldalék, amely megváltoztatja a szótári szó jelentését, és rendszerint új szót hoz létre.
BT toldalék
NT igéből igét képzők
igéből névszót képzők
igenévképzők
névszóból igét képzők
névszóból névszót képzők
RT képzőhalmozás
szó
szófajjelölő képzők
szófajtartó képzők
szófajváltó képzők
szóképzés
termékeny képzők

DERIVATUM	U	származékszó
DEVERBÁLIS NOMENKÉPZŐK	U	igéből névszót képzők
DEVERBÁLIS VERBUMKÉPZŐ	U	igéből igét képzők

EGYALAKÚ IGEI TŐ

BT	igei tő
RT	többalakú igei tő

EGYALAKÚ NÉVSZÓTŐ

BT	névszótő
RT	magánhangzóra végződő névszótő mássalhangzóra végződő névszótő

EGYSZERŰ KÉPZŐ

UF	elemi képző
SN	Egyszerűek azok a képzők, amelyek egyetlen képzőelemből állnak, mint például a <i>-g</i> és az <i>-l</i> , az <i>-ó/-ő</i> , az <i>-s</i> , a <i>-hat/-het</i> .
RT	képzőhalmozás

ELEMI KÉPZŐ	U	egyszerű képző
-------------	---	----------------

ELŐHANGZÓS ELMÉLET

SN	A vitás magánhangzók mindig a mellékszóelemek részei, ezért a toldalékrészeinek tekintjük őket.
RT	szóelemek kapcsolódása

ELŐTAG

RT	szóösszetétel
----	---------------

ELSZIGETELŐ NYELVEK

UF	izoláló nyelvek
SN	Az izoláló (elszigetelő) vagy analitikus nyelvek olyan nyelvek, melyekben a morféma leggyakrabban különálló szavakat alkotnak, és ezen szavak változtatják, árnyalják más szavak jelentését.
RT	toldalékoló nyelvek

ENDOCENTRIKUS SZÓÖSSZETÉTEL

SN	Olyan összetétel, amelynek utótagja a szerkezet alaptagja, amely megszabja az összetétel morfológiai, szintaktikai és szemantikai tulajdonságait. Az összetételeknek csak az utótagját ragozzuk, az összetétel az utótagtól függően lesz főnévi, melléknévi vagy igei. (pl. <i>asztalláb</i> , <i>kutyaugatás</i>)
BT	termékeny szóösszetétel

ESETRAGOK	U	főnév ragjai
-----------	---	--------------

ESETRAGOZÁS

RT	főnév ragjai
----	--------------

EXOCENTRIKUS SZÓÖSSZETÉTEL

- SN Olyan összetétel, amelynek nincs alaptagja. Ide tartoznak a szervetlen összetételek (*hiszekegy, egyszeregy*). Szemantikailag az összetétel jelentése nem vezethető le az összetételi tagok jelentéséből.
- BT termékeny szóösszetétel

FÉLSZABAD SZÓELEM

- SN Félszabadnak nevezzük azt a morfémát, ha önálló alakú, de járulékos jelentésű, azaz minden viszonyzó és segédszó.
- RT szóelem

FIGURA ETIMOLOGICA

- UF töismétlés
- SN Egy szónak módosított alakban való megismétlései (pl. régestelen-régen, körös-körül, holtomiglan-holtodiglan) .
- BT mellérendelt szóösszetétel

FOKJEL

- BT jel

FOLYAMATOS MELLÉKNÉVI IGENÉVKÉPZŐK

- SN A folyamatos melléknévi igenévképzőkkel a cselekvés állandóságát fejezzük ki. Az ilyen módon képzett szavak utalnak arra, aki, amit tesz, vagy akivel amivel tesznek valamit. (pl. alvó, fekvő, olvasó, látó, halló stb.)
- BT melléknévi igenévképzők

FONOLÓGIAI SZÓ

- SN A nem automatikus hangtani szabályok hatáskörébe eső legnagyobb nyelvi egység.
- BT szó

FORRADÁSOS IKERSZÓ

U álikerszó

FOSZTÓKÉPZŐK

- UF tagadóképzők
- SN Kifejezik a cselekvés el nem végzését, a cselekvés végrehajtását, valamint elszenvetését. (pl. ártatlan, tehetetlen, nyugtalan, védtelen, használhatatlan, érthetetlen, fogható, nézhető stb.)
- BT igéből névszót képzők

FŐNÉV ALAPÚ KÉPZÉSEK

- BT szóképzés

FŐNÉV RAGJAI

- UF esetragok
- BT rag
- RT esetragozás

FŐNÉVI IGENÉVKÉPZŐK

- SN A főnévi igenévképzők elvont cselekvést fejeznek ki.(pl. szeret**ni**, játsz**ani**, elfelejt**eni**, hinn**i** stb.)
- BT igenévképzők

FŐSZÓELEM

U

szótő

GYAKORÍTÓ KÉPZŐK

- SN Kifejezik a cselekvés tartósságát, huzamosságát, folyamatosságát , valamint a cselekvés többszöriségét,ismétlődését, elaprózottságát. (pl. szólít**gat**, cserél**get**, fúj**dogál**, mend**degél** , rug**dos**,dob**ál**,nyel**des** stb.)
- BT igéből igét képzők

HANGTAN

- SN A legkisebb,tovább már nem osztható,de értelmezhető nyelvi egységekkel, a hangokkal foglalkozó tudomány.
- RT szóalaktan

HANGZÓKIVETŐ TŐ

- SN Olyan többalakú igei tő,ahol a szótári tő utolsó szótagbeli magánhangzója a nem szótári tőből hiányzik : zörög-**nek**, zörg-(**ő**)-**k**, őríz, inog, stb.
- BT többalakú igei tő

HATÁROZÓI IGENÉVKÉPZŐK

- SN A határozói igenévképzők a cselekvés, létezés, történés módját fejezik ki. (pl. ír**va**, kér**ve**, szánt**ván**, ülv**én** stb.)
- BT igenévképzők

HATÁROZÓRAGOK

- SN A velük lezárt szóalak a mondat különféle határozói.
- BT rag

HATÁROZÓS ÖSSZETETT SZÓ

- SN Az utótagban kifejezett jelentéstartalom valamilyen körülményét jelöli meg a ragos vagy ragtalan névszói előtag. (pl. érzelemgazdag, szerelemittas, elvhű stb.)
- BT alárendelt szóösszetétel

HATÓ KÉPZŐK

- SN Kifejezik a cselekvés valószínű, esetleges megtörténtét,biztos bekövetkeztét,valamint azt, hogy az alany képes a cselekvésre, módjában áll, lehetősége van rá. Kifejez szerény, udvarias kérést.(pl. ír**hat**, néz**het**, lát**hatnak**, kér**hetnek** stb.)
- BT igéből igét képzők

IDŐJEL

- BT jel

IDŐTARTAM-VÁLTAKOZTATÓ TŐ

- SN Olyan többalakú igei tő, ahol csak a többeli magánhangzó hosszúsága vagy rövidsége áll szemben egymással jórészt a toldalékoktól függően.
- BT többalakú igei tő

IGE ALAPÚ KÉPZÉSEK

- BT szóképzés

IGÉBŐL FŐNEVET KÉPZŐK

- SN Kifejeznek elvont cselekvést, történést, annak eredményét, tárgyát, a cselekvés eszközét, valamint a cselekvő, vagy cselekvés helyét.
(pl. futás, lét, tét, zshivaj, lakodalom, fordulat, mondat, ítélet, szándék, jövedelem, nyitány, lepel, támasz, ásó, szerző, járda, tündér)
- BT igéből névszót képzők

IGÉBŐL IGÉT KÉPZŐK

- UF deverbális verbumképző
- BT derivációs toldalék
- NT gyakorító képzők
ható képzők
kezdő képzők
mozzanatos képzők
műveltető képzők
szenvető képzők
visszaható képzők

IGÉBŐL MELLÉKNEVET KÉPZŐK

- SN Kifejezik a cselekvés jellegzetes, állandó tulajdonságát.(pl. rágós, csípős, hajlékony, hervatag, játszi, falánk, hallgatag, lenge stb.)
- BT igéből névszót képzők

IGÉBŐL NÉVSZÓT KÉPZŐK

- UF deverbális nomenképzők
- BT derivációs toldalék
- NT igéből főnevet képzők
igéből melléknevet képzők
fosztóképzők

IGEI TŐ

- BT szótő
- NT egyalakú igei tő
- RT többalakú igei tő

IGENÉVKÉPZŐK

- BT derivációs toldalék
- NT főnévi igenévképzők
határozói igenévképzők
melléknévi igenévképzők

IGERAGOZÁSI RENDSZER

- NT alanyi ragozás
- tárgyas ragozás
- RT rag

IKERÍTÉS

- SN Az a szóalkotási mód, amelynek során az utótagban az előtagot ismétljük meg bizonyos hangalakbeli különbséggel.
- BT mellérendelt szóösszetétel

IMPRODUKTÍV KÉPZŐK

U NEM TERMÉKENY KÉPZŐK

INFIXUM

- SN Olyan toldalék, amely beékelődik a töbe, tehát szétszakítja a tövet.
- RT toldalék helyzete

INFLEXIÓS TOLDALÉK

- SN Azok a termékeny toldalékok(jelek, ragok) tartoznak ide, amelyek szemantikailag szabályosabbak, mint a szóképzés, szótárban nincsenek felsorolva, és lezárja a szót a szóképzés előtt.
- BT toldalék
- NT jel
- rag
- RT szó
- szóalak
- szófaj

IZOLÁLÓ NYELVEK

U elszigetelő nyelvek

JEL

- SN A jel olyan toldalék, amely viszonyjelentéssel módosítja a fogalmi jelentést.
- BT inflexiós toldalék
- NT birtokjel
- birtoktöbbsesítő jel
- fokjel
- időjel
- kiemelő jel
- módjel
- többses szám jele
- RT jelezés
- szóképzés

JELENTÉSTAN

- UF szemantika
- SN A nyelvi elemek jelentésének rendszere és tanulmányozása.
- RT szóalaktan
- szókészlettan

JELENTÉSTÖMÖRÍTŐ ÖSSZETETT SZÓ

BT alárendelt szóösszetétel

JELEZÉS

SN A jelezés a szótő szabályos alaki megváltoztatása, jelekkel való ellátása a jelentés módosítása és a mondatbeli szerepek véglegesítése érdekében.

RT birtokjel
birtoktöbbsítő jel
jel

JELÖLETLEN SZÓÖSSZETÉTEL

RT alárendelt szóösszetétel

JELÖLT SZÓÖSSZETÉTEL

RT alárendelt szóösszetétel

JELZŐ

RT birtokos jelző ragja

JELZŐS ÖSSZETETT SZÓ

SN Olyan szóösszetétel, ahol az előtag az utótagnak minőség-, mennyiség- vagy birtokos jelzője (pl. borospohár, húszéves, százezer, leányszív stb.)

BT alárendelt szóösszetétel

KÉPZETT SZÓ

U származékszó

KÉPZŐK

U derivációs toldalék

KÉPZŐBOKOR

U képzőhalmozás

KÉPZŐHALMOZÁS

UF képzőbokor
összetett képző

SN Összetettnek azokat a képzőket nevezzük, amelyekben két (esetleg több) egyszerű képző van összeforrvan. Ilyen például a *-ható/-hető* vagy az *-ós/-ős*. Közbeeső származék nélkül, közvetlenül járul hozzá valamely alapszóhoz.

RT derivációs toldalék
egyszerű képző

KETTŐZTETÉS

SN Azok az összetett szók, amelyekben jelentéskülönbséget találunk az összetétel elemeihez viszonyítva.

BT mellérendelt szóösszetétel

KEZDŐ KÉPZŐK

SN Kifejezik a cselekvés kezdetét (pl. éled, gyullad, szólal, kondul, csendül)

BT igéből igét képzők

KIEMELŐ JEL
BT jel

KITERJESZTETT SZÓ ÉS PARADIGMAMODELL

SN Ez a mai nyelvészeti morfológiai elmélet nem tekinti a képzőket önálló lexikai tételeknek, a képzők a képzési szabály részeként jelennek meg. Felfogása szerint a szóképzés és a szóösszetétel helye a szótár, a ragozás morfoszintaktikai jegyek formájában a szintaxisban megy végbe, az inflexiós toldalékok alakját a fonológia biztosítja.

RT morfológiaelmélet

KÖTŐHANGZÓS ELMÉLET

SN A vitatott hang sem a tőnek, sem a toldaléknak nem része, hanem csak valami hangtani-alaktani kapocs, szervesen kötőelem a két-két morféma között.

RT szóelemek kapcsolódása

KÖTÖTT SZÓELEM

SN Olyan morféma, amelynek alakja és jelentése is járulékos.

RT szóelem

KÖTÖTT TŐALAK

SN Az önállóan nem használatos tőalakot kötött tőalaknak nevezzük.

RT szótő

LAZA SZERKEZETŰ ÖSSZETÉTELEK

BT mellérendelt szóösszetétel

LÉTEZŐ SZÓ

UF lexikalizált szó

SN A nyelvi közösség által használt vagy ismert szavak.

RT szóképzés

LEXÉMA U szó

LEXIKAI SZÓ

SN Minden lexikalizálódott alakzat, függetlenül attól, hogy egyetlen szótövet tartalmaz-e, vagy többet.

BT szó

LEXIKALIZÁLT SZÓ U létező szó

LEXIKOGRÁFIA U szótártan

LEXIKOLÓGIA U szókészlettan

MAGÁNHANGZÓRA VÉGZÖDŐ NÉVSZÓTŐ

RT egyalakú névszótő
névszótő

MÁSSALHANGZÓRA VÉGZÖDŐ NÉVSZÓTŐ

RT egyalakú névszótő
névszótő

MATERIÁLIS MORFÉMA

UF testes morféma
RT szóelem

MELLÉKNÉV ALAPÚ KÉPZÉSEK

BT szóképzés

MELLÉKNÉV ÉS SZÁMNÉV RAGJAI

UF viszonyragok
BT rag

MELLÉKNÉVI IGENÉVKÉPZŐK

BT igenévképzők
NT beálló melléknévi igenévképzők
befejezett melléknévi igenévképzők
folyamatos melléknévi igenévképzők

MELLÉKSZÓELEM U toldalék

MELLÉRENDELTE SZÓÖSSZETÉTEL

SN A hagyományos alaktan értelmezése szerint a szóösszetétel mindkét tagja külön is élő szó, mindkettő azonos szófajú, s azonos mondatrész szerepét tölti be a mondatban.
BT szerves szóösszetétel
NT álikerszók
figura etymologica
ikerítés
kettőztetés
laza szerkezetű összetételek
valódi mellérendelő szavak

MÓDJEL

BT jel

MONDAT

RT mondattan

MONDATTAN

SN A folyamatos beszéddel, megnyilatkozással, valamint a beszéd és a nyelv egységével, a mondattal foglalkozó tudományág.
RT mondat
szóalaktan
szóelemek szerkesztése

MORF

UF szóelemváltozat
szóelemvariáns

SN	Még nem besorolt morféma , egy morféma konkrét kiejtése.	
RT	szóelem	
MORFÉMA	U	szóelem
MORFÉMAKAPCSOLÓDÁS	U	szóelemek kapcsolódása
MORFOFONÉMA		
SN	Az a közös szimbólum, mely az azonos morféma-khoz tartozó különböző alakú morféma-változatok megfelelő fonémáit jelöli.	
RT	morfofonológia szóelemek szerkesztése szóelemek kapcsolódása	
MORFOFONOLÓGIA		
SN	A morfológia és fonetika kapcsolatával foglalkozó tudományterület, vizsgálja a toldalékok alakját, a töváltózasok problémáját, a morfológiai szabályok fonológiai feltételeit.	
RT	morfofonéma	
MORFOLÓGIA	U	szóalaktan
MORFOLÓGIAELMÉLET		
RT	kiterjesztett szó és paradigmamodell ragfunkcionális kategória szétosztott morfológia szóalaktan szószintaxis templátum-morfológia természetes morfológia	
MORFOLÓGIAI FOLYAMAT		
UF	affixáció	
SN	A szavakat, szóalakokat létrehozó morfológiai folyamatoknak a magyar nyelvben alapvető és tipikus eszköze az affixáció. Az affixáció maga a morfológiai folyamat, valamint a folyamat eredményeként létrejövő állapot elnevezése.	
RT	szóelemek szerkesztése	
MORFOLÓGIAI SZERKESZTÉS	U	szóelemek szerkesztése
MORFOLÓGIAI SZÓ		
SN	A morfológiai műveletek eredményét nevezzük morfológiai szónak.	
BT	szó	
MORFOORTOGRÁFIA		
SN	A morfológia és a helyesírás egymásra hatásából kialakuló jelenségek kezelésével foglalkozik.	
RT	szóalaktan	

MOZAIKSZÓ-ALKOTÁS

BT ritkább szóalkotási módok

MOZZANATOS KÉPZŐK

SN A pillanatnyi cselekvést kifejező képzők (pl. csattan, szökken, dobbant, rezdül, mozdít stb.)

BT igéből igét képzők

MŰVELTETŐ KÉPZŐK

SN Kifejezik, hogy az alany mással végezteti el a cselekvést, valamint kifejezik a cselekvés okozását, eltűrését, megengedését. (pl. irat, festet, altat, éleszt, hízlal, szakít, forral, kérlel stb.)

BT igéből igét képzők

N-S VÁLTOZATÚ TŐ

SN Olyan többalakú igei tő, amelynek valamely alakjában n is szerepel. Három igeünk van ilyen: a van, jön, és a megy.

BT többalakú igei tő

NEM TERMÉKENY KÉPZŐK

UF improduktív képzők

SN A nem termékeny képzők korábban volt termékeny morfológiai konstrukciók megcsontosodott együttese. Felbontásuk a szótárban történik, nyelvtörténeti-etimológiai ismereteink alapján. (pl. se-ernyő, cumi-s-üveg stb.)

RT termékeny képzők

NÉPETIMOLÓGIA

UF szóértelmesítés

SN Olyan szóalkotási mód, amelynek eredményeként valamely szokatlan, többnyire idegen szót már meglévő, ismert szóhoz, vagy szavakhoz hasonlónak teszünk.

BT ritkább szóalkotási módok

RT szótorzítás

NÉVSZÓBÓL FŐNEVET KÉPZŐK

SN Az ilyen képzők kifejeznek kicsinyítést, becézést, valamilyen foglalkozásnevet, számjegyet, mértékegységet, jelölnek valamivel beültetett területet, elvont tulajdonságot, állapotot. Lehet valaminek a gyűjtőneve, térszíni forma, vállalat, helyiség, összefoglaló név, asszonynev, foglalkozásnév, gyűjtőnév, utánzó játékok, állapot, szerep, irányzat, valamint csoportba nem foglalható egyéb jelentés. (pl. lábacska, llonka, hajós, akácos, hármas, jóság, egészség, bölcsesség, honvédség, anyuék, Kissné, sebész, távlat stb.)

BT névszóból névszót képzők

NÉVSZÓBÓL IGÉT KÉPZŐK

- UF denominális verbumképzők
- BT derivációs toldalék
- NT álvisszaható igeképzők
cselekvő igeképzők
tökéletlen műveltetőképzők

NÉVSZÓBÓL MELLÉKNEVET KÉPZŐK

- SN Az ilyen képzők kifejeznek valamivel való ellátottságot, kisebb mértékűséget, valakihez, valamihez hasonlót, valamivel bírót, valakihez, valamihez tartozót, megfosztottságot. Kifejezhet körülbelüli mennyiséget, egy tulajdonság nagyobb mértékét, valahová tartozást, fokozó, tréfás hangulatot, ismétlődést, előfordulást. (pl. fás, lányos, orrú, szemű, városi, szótlan, ujjni, jóságos, középső, szorgalmatos, egyszerű, sokszoros stb.)
- BT névszóból névszót képzők

NÉVSZÓBÓL NÉVSZÓT KÉPZŐK

- UF denominális nomenképzők
- BT derivációs toldalék
- NT névszóból főnevet képzők
névszóból melléknevet képzők
névszóból számnevet képzők
utótag jellegű képzők

NÉVSZÓBÓL SZÁMNEVET KÉPZŐK

- SN Az ilyen képzők képezhetnek törtszámnevet és sorszámnevet. (pl. század, tized, ötödik stb.)
- BT névszóból névszót képzők

NÉVSZÓRAGOZÁSI RENDSZER

- RT rag

NÉVSZÓTŐ

- BT szótő
- NT egyalakú névszótő
- RT többalakú névszótő
magánhangzóra végződő névszótövek
mássalhangzóra végződő névszótövek

NYELVTANI TŐ

- SN Az a tő, amelyhez nyelvtani elemzéssel jutunk. A szóalakok elemzését a toldalékok felől kezdjük.
- RT szótő

ÖSSZETETT KÉPZŐ

U képzőhalmaz

PARADIGMA

U ragozási sor

POTENCIÁLIS SZÓ

- SN Adott beszédhelyzetben képzett, de a nyelvi közösség számára nem ismert szavak.
RT szóképzés

PREFIXUM

- SN Olyan toldalék, amely a fő előtt helyezkedik el.
RT toldalék helyzete

PRIMITIVUM

U alapszó

PRODUKTÍV KÉPZŐK

U termékeny képzők

RAG

- SN A mondatbeli viszonyítás és egyeztetés sajátos jelentésmozzanatával gazdagítva kijelöli a szó mondatbeli szerepét, egyúttal lezárja a szóalak hangtestét a további toldalékolás előtt.
BT inflexiós toldalék
NT alany ragja
birtokos jelző ragja
főnév ragjai
határozóragok
melléknév és számnév ragjai
személyragok
tárgy ragja
RT igeragozási rendszer
névszóragozási rendszer
ragozás
ragozási sor

RAGFUNKCIONÁLIS KATEGÓRIA

- SN Olyan mai nyelvészeti morfológiai elmélet, amely a ragozást teljes mértékben a szintaxisba sorolja, nem tekinti a morfológia részének.
RT morfológiaelmélet

RAGOZÁS

- SN A ragozás a szótő szabályos alaki megváltoztatása a jelentés módosítása és a mondatbeli szerepek kifejezése érdekében.
RT birtokos jelző ragja
rag

RAGOZÁSI SOR

- UF paradigma
SN Ragozási sor, valamely ige-tőből vagy névszótőből létrehozható jeles, ragos alakok hiánytalan és rendezett felsorolása.
RT rag

RELATÍV FŐ

- SN Relatív az a fő, amely további önálló morféimákra bontható.
RT szótő

RITKÁBB SZÓALKOTÁSI MÓDOK

- UF szóalkotási módok
- BT szóalkotás
- NT mozaikszó-alkotás
népetimológia
szóalakutánczás
szóelvonás
szóhasadás
szóhatár-eltolódás
szóvegyülés

SZABAD SZÓELEM

- SN Olyan morféma, amelynek alakja és jelentése önálló, azaz lényegében minden egyszerű fogalomszó, amely önmagában is állhat mondatrész szerepében.
- RT szóelem

SZABAD TŐALAK

- SN A szótári tővel egybeeső alak a szabad tőalak.
- RT szóalak

SZÁRMAZÉKSZÓ

- UF derivatum
képzett szó
- SN Azt a szót, amely az alapszó toldalékolásával létrejött származékszónak nevezzük.
- RT alapszó
szóképzés
szókészlet

SZEMANTIKA

U jelentéstan

SZEMÉLYRAGOK

- BT rag

SZENVEDŐ KÉPZŐK

- SN Kifejezik, hogy a cselekvést más végzi, a cselekvés az alanyra irányul. (pl. bíztatik, nézetik, megengedtetik, kíváncsítják stb.)
- BT igéből igét képzők

SZERVES SZÓÖSSZETÉTEL

- SN A szerves összetett szó elemei között a mondatokban előforduló szószerkezetekhez hasonló fő viszony, alá- vagy mellérendelés ismerhető fel.
- BT szóösszetétel
- NT alárendelt szóösszetétel
mellérendelt szóösszetétel

SZERVETLEN SZÓÖSSZETÉTEL

- SN Elemei között a mondatokban előforduló szószerkezetekhez hasonló alá vagy mellérendelés egyike sem található meg.
BT szóösszetétel

SZÉTOSZTOTT MORFOLÓGIA

- SN Olyan mai nyelvészeti morfológia elmélet, amely a generatív nyelvelmélet modelljéből indul ki, elsősorban a ragozás kérdésével foglalkozik, felfogása szerint ez az egész grammatikai modellben van szétosztva.
RT morfológiaelmélet

SZINTAGMA

U szószerkezet

SZINTAKTIKAI SZÓ

- SN Szintaktikai szó minden olyan alakzat, amelynek belső szerkezetét mondattani szabály nem változtathatja meg.
BT szó

SZINTAXIS

U mondattan

SZÓ

- UF lexéma
szótári szó
NT fonológiai szó
lexikai szó
morfológiai szó
szintaktikai szó
RT derivációs toldalék
inflexiós toldalék
szóalaktan
szóelem
szóösszetétel
szótan
szótár

SZÓALAK

- SN Egy szó hangalakjának , külső formájának vizsgálata, a morfológia egyik fő kutatási területe.
BT szóalaktan
NT szóelem
RT inflexiós toldalék
szabad toldalak
szóelemek szerkesztése
szószerkezet

SZÓALAKTAN

- UF morfológia
SN A nyelvtani szerkesztés egyik ága, amely egyrészt a szóalakok létrejöttének szabályaival foglalkozik, másrészt a szóalkotási módokat kutatja.

BT	szótan
NT	szóalak
	szóalkotás
RT	hangtan
	jelentéstan
	mondattan
	morfológiaelmélet
	morfoortográfia
	szó
	szóelem
	szótár

SZÓALAKUTÁNZÁS

BT	ritkább szóalkotási módok
----	---------------------------

SZÓALKOTÁS

SN	A szóalaktan olyan kutatási területe a szóalak morfológia mellett, amely a szóképzést, szóösszetételt, és a ritkább szóalkotási módokat vizsgálja.
BT	szóalaktan
NT	szóképzés
	szóösszetétel
	ritkább szóalkotási módok
RT	szóelem

SZÓALKOTÁSI MÓDOK

U	ritkább szóalkotási módok
---	---------------------------

SZÓELEM

UF	morféma
	morfoszintaktikai jegy
	szórész
SN	A szónak olyan, szerkezetileg tovább már nem bontható, jelentéssel bíró egysége, mely más szóelemekkel összekapcsolódva is lényegében ugyanazon alakban és jelentésben fordul elő
BT	szóalak
NT	szótő
	toldalék
RT	allomorf
	félszabad szóelem
	kötött szóelem
	materiális morféma
	morf
	szabad szóelem
	szó
	szóalaktan
	szóalkotás
	szóelemek kapcsolódása
	szóelemek szerkesztése
	zéró szóelem

SZÓELEMEN KAPCSOLÓDÁSA

- UF morféma-összetétel
- RT előhangzó elmélet
közhangzó elmélet
morfológia
szóelem
tövhangzó elmélet

SZÓELEMEN SZERKEZTÉSE

- UF morfológiai szerkeztés
- SN Az a folyamat, amelynek során szóelemekből szóalakokat hozunk létre
- RT morfológiai folyamat
mondat
mondatok
morfológia
szóalak
szóelem

SZÓELEMVÁLTOZAT U morf

SZÓELEMVARIÁNS U morf

SZÓELVONÁS

- SN Az a szóalkotási mód, amikor egy látszólagos vagy rosszul tagolt képzésből egy addig nem létező alapszót következtetünk ki.
- BT ritkább szóalkotási módok

SZÓÉRTELMEZÉS U népetimológia

SZÓFAJ

- RT inflexió toldalék
szófaj

SZÓFAJJELÖLŐ KÉPZŐK

- RT derivációs toldalék

SZÓFAJTAN

- BT szótan
- RT szófaj

SZÓFAJTARTÓ KÉPZŐK

- RT derivációs toldalék

SZÓFAJVÁLTÓ KÉPZŐK

- RT derivációs toldalék

SZÓGYŰJTEMÉNY U szótár

SZÓHASADÁS

- SN Az a jelenség, amikor valamely szó alakváltozatai eltérő jelentésű önálló szókká fejlődnek., vagyis párhuzamos alak- és jelentésmegoszlás jön létre egy szó két alakváltozata és két fő jelentése között.
- BT ritkább szóalkotási módok

SZÓHATÁR-ELTOLÓDÁS

- BT ritkább szóalkotási módok

SZÓKÉPZÉS

- UF deriváció
- SN Az új magyar alaktan szerint a termékeny szóképzés során egy már meglévő szóból bizonyos toldalék hozzáillesztésével új, más jelentésű, más hangulatú, szótározható egységet hozunk létre.
- BT szóalkotás
- NT főnév alapú képzések
ige alapú képzések
melléknév alapú képzések
- RT alapszó
derivációs toldalék
jel
létező szó
potenciális szó
származékszó

SZÓKÉSZLET

- RT szókészlettan

SZÓKÉSZLETTAN

- UF lexikológia
- SN A szókészlet vizsgálatával foglalkozó tudományág.
- BT szótan
- RT szókészlet
szókincs
jelentéstan

SZÓKINCS

- RT szókészlettan

SZÓÖSSZETÉTEL

- UF compositio
- SN A hagyományos alaktan szerint olyan szóalkotási mód, amikor két szót egyetlen új szóvá illesztünk össze.
- BT szóalkotás
- NT szerves szóösszetétel
szervetlen szóösszetétel
- RT alkalmi összetétel
előtag
szó

termékeny szóösszetétel
utótag

SZÓRÉSZ U szóelem

SZÓSZERKEZET

- UF szintagma
- SN Legalább két, nem viszonyszói értékű szónak nyelvtanilag megformált, bizonyos általános viszonyt is kifejező, a szónál rendszeren alkalmibb egysége.
- RT szóalak

SZÓSZINTAXIS

- SN Olyan mai nyelvészeti morfológiai elmélet, amely a generatív szintaxisból átvett módszereket alkalmazza, felfogása szerint a morfológia és a szintaxis között a módszereket illetően nincs különbség.
- RT morfológiaelmélet

SZÓVEGYÜLÉS

- UF contaminatio
- SN Az a folyamat, amikor két különböző szó elemei többször keverednek egymással.
- BT ritkább szóalkotási módok

SZÓTAN

- SN Szavakkal foglalkozó leíró nyelvtani tudományág.
- NT szóalaktan
szófajtan
szókészlettan
szótártan
- RT szó

SZÓTÁR

- UF szógyűjtemény
- SN A szótár szűkebb értelemben a nyelv „önkényes” jeleinek tárháza, fizikai egysége, azokat a szavakat (lexikai elemeket) tartalmazza, , amelyek vagy tőszavak, vagy pedig ma már termékeny morfológiai szabályok eredményei.
- RT szó
szóalaktan
szótártan

SZÓTÁRI SZÓ U szó

SZÓTÁRTAN

- UF lexikográfia
szótártudomány
- BT szótan
- RT szótár

SZÓTÁRTUDOMÁNY

U

szótártan

SZÓTORZÍTÁS

RT népetimológia

SZÓTŐ

UF főszóelem
tőmorféma

SN A szóalak jelentésének a magvát hordozó szóelem.

BT szóelem

NT igei tő

névszótő

RT abszolút tő

kötött tőalak

nyelvtani tő

relatív tő

szabad tőalak

SZUFFIXUM

SN Olyan toldalék, amely a tő után-közvetlenül vagy közvetve, azaz másik szuffixumot követve helyezkedik el. A magyar nyelvre tipikusan a szuffixáció jellemző.

RT toldalék helyzete

TAGADÓKÉPZŐK

U

fosztóképzők

TÁRGY RAGJA

SN A vele toldalékolt szót a mondat tárgyává teszi.

BT rag

TÁRGYAS ÖSSZETETT SZÓ

SN Az előtag azt a jelenséget, dolgot fejezi ki, amelyre az utótag által megjelölt cselekvés irányul. (pl. békeszerető, jótevő, résztvevő, névadó stb.)

BT alárendelt szóösszetétel

TÁRGYAS RAGOZÁS

SN Tárgyas ragozással élünk, ha az állítmányként használt igének határozott tárgya van.

BT igeragozási rendszer

TEMPLÁTUM-MORFOLÓGIA

SN Olyan mai morfológiai elmélet, amely elsősorban az inflexiós toldalékok sorrendjét vizsgálja.

RT morfológiaelmélet

TERMÉKENY KÉPZŐK

UF produktív képzők

RT derivációs toldalék

nem termékeny képzők

TERMÉKENY SZÓÖSSZETÉTEL

- SN A szóösszetételek azon szűkebb köre, ahol az összetétel mindkét tagja szószintű kategória, nem lehet sem ragos sem töősszetétel, csak és kizárólag a tőszavak tartoznak ide. Az új magyar alaktan szerint csak ezek az összetételek tartoznak az alaktan tárgykörébe.
- NT endocentrikus szóösszetétel
exocentrikus szóösszetétel
- RT szóösszetétel

TERMÉSZETES MORFOLÓGIA

- SN Olyan mai morfológiai elmélet, amelynek felfogása szerint a morfológia különböző területei (pl. a ragozás és szóképzés) közelebb állnak egymáshoz, mint a grammatika bármely más komponenséhez. A prágai iskola jelöletlen-jelölt fogalmait fejleszti tovább, felhasználja a Peirce-i szemiotika számos gondolatát is.
- RT morfológiaelmélet

TESTES MORFÉMA

U materiális morféma

TOLDALÉK

- UF affixum
mellékszóelem
toldalékmorféma
- SN Jelentésváltoztató, jelentésmódosító, vagy viszonyjelentést hordozó szórész .
- BT szóelem
- NT derivációs toldalék
inflexiós toldalék
- RT alapszó
toldalék helyzete
toldalékoló nyelvek

TOLDALÉK HELYZETE

- RT alapszó
circumfixum
infixum
prefixum
szuffixum
toldalék
transzfixáció

TOLDALÉKMORFÉMA

U toldalék

TOLDALÉKOLÓ NYELVEK

- UF agglutináló nyelvek
- SN A mondatbeli viszonyokat és a jelentés módosulásait alapvetően a jelek, ragok és a képzők fejezik ki. Az ilyen nyelvekben (pl. az uráli nyelvcsaládba tartozó magyar is) feltűnően magas a toldalékok száma, és a tövek és a toldalékok jól elkülönülnek egymástól.

RT elszigetelő nyelvek
toldalék

TÖBBALAKÚ IGEI TŐ

NT hangzókivető tő
időtartam-váltakoztató tő
n-s változatú tő
v-s változatú tő
RT egyalakú igei tő
igei tő

TÖBBESZÁM JELE

BT jel

TŐISMÉTLÉS

U figura etymologica

TÖKÉLETLEN MŰVELTETŐKÉPZŐK

SN Kifejezik, hogy a cselekvés valamilyenné, valamivé tesz, valamit ellát.
(pl. fehérít, karcsúsít, erdősít stb.)
BT névszóból igét képzők

TÓMORFÉMA

U szótő

TÖVÉGHANGZÓS ELMÉLET

SN A szótő és a mellékszóelem között gyakran megtalálható alsó vagy
középső nyelvvállású rövid magánhangzó ún. tövéghangzó, a mely a tőhöz
tartozik.
RT szóelemek kapcsolódása

TRANSZFIXÁCIÓ

SN Olyan affixum, mely átszővi az egész tövet, vagyis sem a tő, sem az
affixum nem létezik folyamatosan.
RT toldalék helyzete

UTÓTAG

RT szóösszetétel

UTÓTAG JELLEGŰ KÉPZŐK

SN Az utótag jellegű képzők kifejeznek attól származót, olyanszerűt,
valaminek megfelelőt, valamihez hasonlított, valamilyen fajtáját, és
számszerűséget. (pl. Dózsa-**féle**, hegy**féle**, apja**fajta**, papír**fajta**, hétr**ét**,
többr**étű** stb.)
BT névszóból névszót képzők

V-S VÁLTOZATÚ TŐ

SN Olyan többalakú igei tő, ahol az egyik tőváltozatban v is szerepel. Tiszta v-s
változatú öt egytagú igeink : lő, nő, fő, sző, ró.
BT többalakú igei tő

VALÓDI MELLÉRENDELŐ SZAVAK

- SN Azok az összetett szavak, ahol a tagok teljes mértékben összeforrtak, s toldalékot mindig csak az utótagjukhoz illeszthetünk.
BT mellérendelt szóösszetétel

VISSZAHATÓ KÉPZŐK

- SN Kifejezik, hogy az alany cselekvése önmagára irányul, visszahat az alanyra. (pl. ruházkodik, takarózik, lemaradozik, törülközik, fésülködik stb.)
BT igéből igét képzők

VISZONYRAGOK

U melléknév és számnev ragjai

ZÉRÓ MORFÉMA

U zéró szóelem

ZÉRÓ SZÓELEM

- UF zéró morféma
SN A zéró morfémának nincs alakja, de van jelentése. Ez a morféma jelölő értékét a materiális morfémákkal szembeni ellentétéből, oppozíciójából nyeri.
RT szóelem

III. Hierarchikus rész

abszolút tő

alany ragja

alanyi ragozás

alanyos összetett szó

alapszó

alapszó-besugárzás

alárendelt szóösszetétel

alanyos összetett szó

határozós összetett szó

jelentéstömörítő összetett szó

jelzős összetett szó

tárgyas összetett szó

álikerszó

alkalmi összetétel

allomorf

álvisszaható igeképzők

beálló melléknévi igenévképzők

befejezett melléknévi igenévképzők

birtokjel

birtokos jelző ragja

birtoktöbbsesítő jel

circumfixum

cselekvő igeképzők

derivációs toldalék

igéből igét képzők

gyakorító képzők

ható képzők

kezdő képzők

mozzanatos képzők

műveltető képzők

szenvedő képzők

visszaható képzők

igéből névszót képzők

igéből főnevet képzők

igéből melléknevet képzők

fosztóképzők

névszóból igét képzők

álvisszaható igeképzők

cselekvő igeképzők

tökéletlen műveltetőképzők

névszóból névszót képzők

névszóból főnevet képzők

névszóból melléknevet képzők

névszóból számnevet képzők

utótag jellegű képzők

egyalakú igei tö

egyalakú névszótő

egyszerű képző

előhangzós elmélet

előtag

elszigetelő nyelvek

endocentrikus szóösszetétel

esetragozás

exocentrikus szóösszetétel

figura etimologica

félszabad szóelem

fokjel

folyamatos melléknévi igenévképzők

főnév ragjai

fonológiai szó

fosztóképzők

főnév alapú képzések

főnévi igenévképzők

gyakorító képzők

hangtan

hangzókivető tő

határozói igenévképzők

határozóragok

határozós összetett szó

ható képzők

időjel

időtartam-váltakoztató tő

ige alapú képzések

igéből főnevet képzők

igéből igét képzők

gyakorító képzők

ható képzők

kezdő képzők

mozzanatos képzők

műveltető képzők

szenvedő képzők

visszaható képzők

igéből melléknevet képzők

igéből névszót képzők

igéből főnevet képzők

igéből melléknevet képzők

fosztóképzők

igei tő

egyalakú igei tő

igenévképzők

főnévi igenévképzők

határozói igenévképzők

melléknévi igenévképzők

beálló melléknévi igenévképzők

befejezett melléknévi igenévképzők

folyamatos melléknévi igenévképzők

igeragozási rendszer

alanyi ragozás

tárgyas ragozás

ikerítés

infixum

inflexiós toldalék

jel

birtokjel

birtoktöbbsesítő jel

fokjel

időjel

kiemelő jel

módjel

többses szám jele

rag

alany ragja

birtokos jelző ragja

főnév ragjai

határozóragok

melléknév és számnév ragjai

személyragok

tárgy ragja

jel

birtokjel

birtoktöbbsesítő jel

fokjel

időjel

kiemelő jel

módjel

többes szám jele

jelentéstan

jelentéstömörítő összetett szó

jelezés

jelöletlen szóösszetétel

jelölt szóösszetétel

jelző

jelzős összetett szó

képzőhalmozás

kettőztetés

kezdő képzők

kiemelő jel

kiterjesztett szó és paradigmamodell

kötőhangzós elmélet

kötött szóelem

kötött tőalak

laza szerkezetű összetételek

létező szó

lexikai szó

magánhangzóra végződő névszótő

mássalhangzóra végződő névszótő

materiális morféma

melléknév alapú képzések

melléknév és számnév ragjai

melléknévi igenévképzők

beálló melléknévi igenévképzők

befejezett melléknévi igenévképzők

folyamatos melléknévi igenévképzők

mellérendelt szóösszetétel

álikerszók

figura etymologica

ikerítés

kettőztetés

laza szerkezetű összetételek

valódi mellérendelő szavak

módjel

mondat

mondattan

morf

morfofonéma

morfofonológia

morfológiaelmélet

morfológiai folyamat

morfológiai szó

morfoortográfia

mozaikszó-alkotás

mozzanatos képzők

műveltető képzők

n-s változatú fő

nem termékeny képzők

népetimológia

névszóból főnevet képzők

névszóból igét képzők

álvisszaható igeképzők

cselekvő igeképzők

tökéletlen műveltetőképzők

névszóból melléknevet képzők

névszóból névszót képzők

névszóból főnevet képzők

névszóból melléknevet képzők

névszóból számnevet képzők

utótag jellegű képzők

névszóból számnevet képzők

névszóragozási rendszer

névszótő

egyalakú névszótő

nyelvtani fő

potenciális szó

prefixum

rag

alany ragja

birtokos jelző ragja

főnév ragjai

határozóragok

melléknév és számnév ragjai

személyragok

tárgy ragja

ragfunkcionális kategória

ragozás

ragozási sor

relatív fő

ritkább szóalkotási módok

mozaikszó-alkotás

népetimológia

szóalakutánzás

szóelvonás

szóhasadás

szóhatár-eltolódás

szóvegyülés

szabad szóelem

szabad főalak

származékszó

személyragok

szenvető képzők

szerves szóösszetétel

alárendelt szóösszetétel

alanyos összetett szó

határozós összetett szó

jelzős összetett szó

jelentéstömörítő összetett szó

tárgyas összetett szó

mellérendelt szóösszetétel

álikerszók

figura etymologica

ikerítés

kettőztetés

laza szerkezetű összetételek

valódi mellérendelő szavak

szervetlen szóösszetétel

szétosztott morfológia

szintaktikai szó

szó

fonológiai szó

lexikai szó

morfológiai szó

szintaktikai szó

szóalak

szóelem

szótő

igei tő

egyalakú igei tő

névszótő

egyalakú névszótő

toldalék

derivációs toldalék

igéből igét képzők

gyakorító képzők

ható képzők

kezdő képzők

mozzanatos képzők

műveltető képzők

szenvedő képzők

visszaható képzők

igéből névszót képzők

igéből főnevet képzők

igéből melléknevet képzők

fosztóképzők

névszóból igét képzők

álvisszaható igeképzők

cselekvő igeképzők

tökéletlen műveltetőképzők

névszóból névszót képzők

névszóból főnevet képzők

névszóból melléknevet képzők

névszóból számnevet képzők

utótag jellegű képzők

inflexiós toldalék

jel

birtokjel

birtoktöbbsesítő jel

fokjel

időjel

kiemelő jel

módjel

többses szám jele

rag

alany ragja

birtokos jelző ragja

főnév ragjai

határozóragok

melléknév és számnév ragjai

személyragok

tárgy ragja

szóalaktan

szóalak

szóelem

szótő

igei tő

egyalakú igei tő

névszótő

egyalakú névszótő

toldalék

derivációs toldalék

igéből igét képzők

gyakorító képzők

ható képzők

kezdő képzők

mozzanatos képzők

műveltető képzők

szenvető képzők

visszaható képzők

igéből névszót képzők

igéből főnevet képzők

igéből melléknevet képzők

fosztóképzők

névszóból igét képzők

álvisszaható igeképzők

cselekvő igeképzők

tökéletlen műveltetőképzők

névszóból névszót képzők

névszóból főnevet képzők

névszóból melléknevet képzők

névszóból számnevet képzők

utótag jellegű képzők

inflexiós toldalék

jel

birtokjel

birtoktöbbsesítő jel

fokjel

időjel

kiemelő jel

módjel

többses szám jele

rag

alany ragja

birtokos jelző ragja

főnév ragjai

határozóragok

melléknév és számnév ragjai

személyragok

tárgy ragja

szóalkotás

szóképzés

főnév alapú képzések

ige alapú képzések

melléknév alapú képzések

szóösszetétel

szerves szóösszetétel

alárendelt szóösszetétel

alanyos összetett szó

határozós összetett szó

jelzős összetett szó

jelentéstömörítő összetett szó

tárgyas összetett szó

mellérendelt szóösszetétel

álikerszók

figura etymologica

ikerítés

kettőztetés

laza szerkezetű összetételek

valódi mellérendelő szavak

szervetlen szóösszetétel

ritkább szóalkotási módok

mozaikszó-alkotás

népetimológia

szóalakutánczás

szóelvonás

szóhasadás

szóhatár-eltolódás

szóvegyülés

szóalakutánczás

szóalkotás

szóképzés

főnév alapú képzések

ige alapú képzések

melléknév alapú képzések

szóösszetétel

szerves szóösszetétel

alárendelt szóösszetétel

alanyos összetett szó

határozós összetett szó

jelzős összetett szó

jelentéstömörítő összetett szó

tárgyas összetett szó

mellérendelt szóösszetétel

álikerszók

figura etymologica

ikerítés

kettőztetés

laza szerkezetű összetételek

valódi mellérendelő szavak

szervetlen szóösszetétel

ritkább szóalkotási módok

mozaikszó-alkotás

népetimológia

szóalakutánc

szóelvonás

szóhasadás

szóhatár-eltolódás

szóvegyülés

szóelem

szótő

igei tő

egyalakú igei tő

névszótő

egyalakú névszótő

toldalék

derivációs toldalék

igéből igei képzők

gyakorító képzők

ható képzők

kezdő képzők

mozzanatos képzők

műveltető képzők

szenvető képzők

visszaható képzők

igéből névszót képzők

igéből főnevet képzők

igéből melléknevet képzők

fosztóképzők

névszóból igei képzők

álvisszaható igeképzők

cselekvő igeképzők

tökéletlen műveltetőképzők

névszóból névszót képzők

névszóból főnevet képzők

névszóból melléknevet képzők

névszóból számnevet képzők

utótag jellegű képzők

inflexiós toldalék

jel

birtokjel

birtoktöbbséítő jel

fokjel

időjel

kiemelő jel

módjel

többses szám jele

rag

alany ragja

birtokos jelző ragja

főnév ragjai

határozóragok

melléknév és számnév ragjai

személyragok

tárgy ragja

szóelemek kapcsolódása

szóelemek szerkesztése

szóelvonás

szófaj

szófajjelölő képzők

szófajtan

szófajtartó képzők

szófajváltó képzők

szóhasadás

szóhatár-eltolódás

szóképzés

főnév alapú képzések

ige alapú képzések

melléknév alapú képzések

szókészlet

szókészlettan

szókincs

szóösszetétel

szerves szóösszetétel

alárendelt szóösszetétel

alanyos összetett szó

határozós összetett szó

jelzős összetett szó

jelentéstömörítő összetett szó

tárgyas összetett szó

mellérendelt szóösszetétel

álikerszók

figura etymologica

ikerítés

kettőztetés

laza szerkezetű összetételek

valódi mellérendelő szavak

szervetlen szóösszetétel

szó szerkezet

szó szintaxis

szó vegyülés

szó tan

szó alaktan

szó alak

szó elem

szó tő

igei tő

egyalakú igei tő

névszótő

egyalakú névszótő

toldalék

derivációs toldalék

igéből ige képzők

gyakorító képzők

ható képzők

kezdő képzők

mozzanatos képzők

műveltető képzők

szenvedő képzők

visszaható képzők

igéből névszót képzők

igéből főnevet képzők

igéből melléknevet képzők

fosztóképzők

névszóból igét képzők

álvisszaható igeképzők

cselekvő igeképzők

tökéletlen műveltetőképzők

névszóból névszót képzők

névszóból főnevet képzők

névszóból melléknevet képzők

névszóból számnevet képzők

utótag jellegű képzők

inflexiós toldalék

jel

birtokjel

birtoktöbbsesítő jel

fokjel

időjel

kiemelő jel

módjel

többses szám jele

rag

alany ragja

birtokos jelző ragja

főnév ragjai

határozóragok

melléknév és számnév ragjai

személyragok

tárgy ragja

szóalkotás

szóképzés

főnév alapú képzések

ige alapú képzések

melléknév alapú képzések

szóösszetétel

szerves szóösszetétel

alárendelt szóösszetétel

alanyos összetett szó

határozós összetett szó

jelzős összetett szó

jelentéstömörítő összetett szó

tárgyas összetett szó

mellérendelt szóösszetétel

álikerszók

figura etymologica

ikerítés

kettőztetés

laza szerkezetű összetételek

valódi mellérendelő szavak

szervetlen szóösszetétel

ritkább szóalkotási módok

mozaikszó-alkotás

népetimológia

szóalakutánc

szóelvonás

szóhasadás

szóhatár-eltolódás

szóvegyülés

szófajtan

szókészlettan

szótártan

szótár

szótártan

szótorzítás

szótő

igei tő

egyalakú igei tő

névszótő

egyalakú névszótő

szuffixum

tárgy ragja

tárgyas összetett szó

tárgyas ragozás

templátum-morfológia

termékeny képzők

termékeny szóösszetétel

endocentrikus szóösszetétel

exocentrikus szóösszetétel

természetes morfológia

toldalék

derivációs toldalék

igéből igét képzők

gyakorító képzők

ható képzők

kezdő képzők

mozzanatos képzők

műveltető képzők

szenvedő képzők

visszaható képzők

igéből névszót képzők

igéből főnevet képzők

igéből melléknevet képzők

fosztóképzők

névszóból igét képzők

álvisszaható igeképzők

cselekvő igeképzők

tökéletlen műveltetőképzők

névszóból névszót képzők

névszóból főnevet képzők

névszóból melléknevet képzők

névszóból számnevet képzők

utótag jellegű képzők

inflexiós toldalék

jel

birtokjel

birtoktöbbsesítő jel

fokjel

időjel

kiemelő jel

módjel

többses szám jele

rag

alany ragja

birtokos jelző ragja

főnév ragjai

határozóragok

melléknév és számnév ragjai

személyragok

tárgy ragja

toldalék helyzete

toldalékoló nyelvek

többalakú igei tö

hangzókivető tö

időtartam-váltakoztató tő

n-s változatú tő

v-s változatú tő

többszám jele

tökéletlen műveltetőképzők

tővéghangzós elmélet

transzfixáció

utótag

utótag jellegű képzők

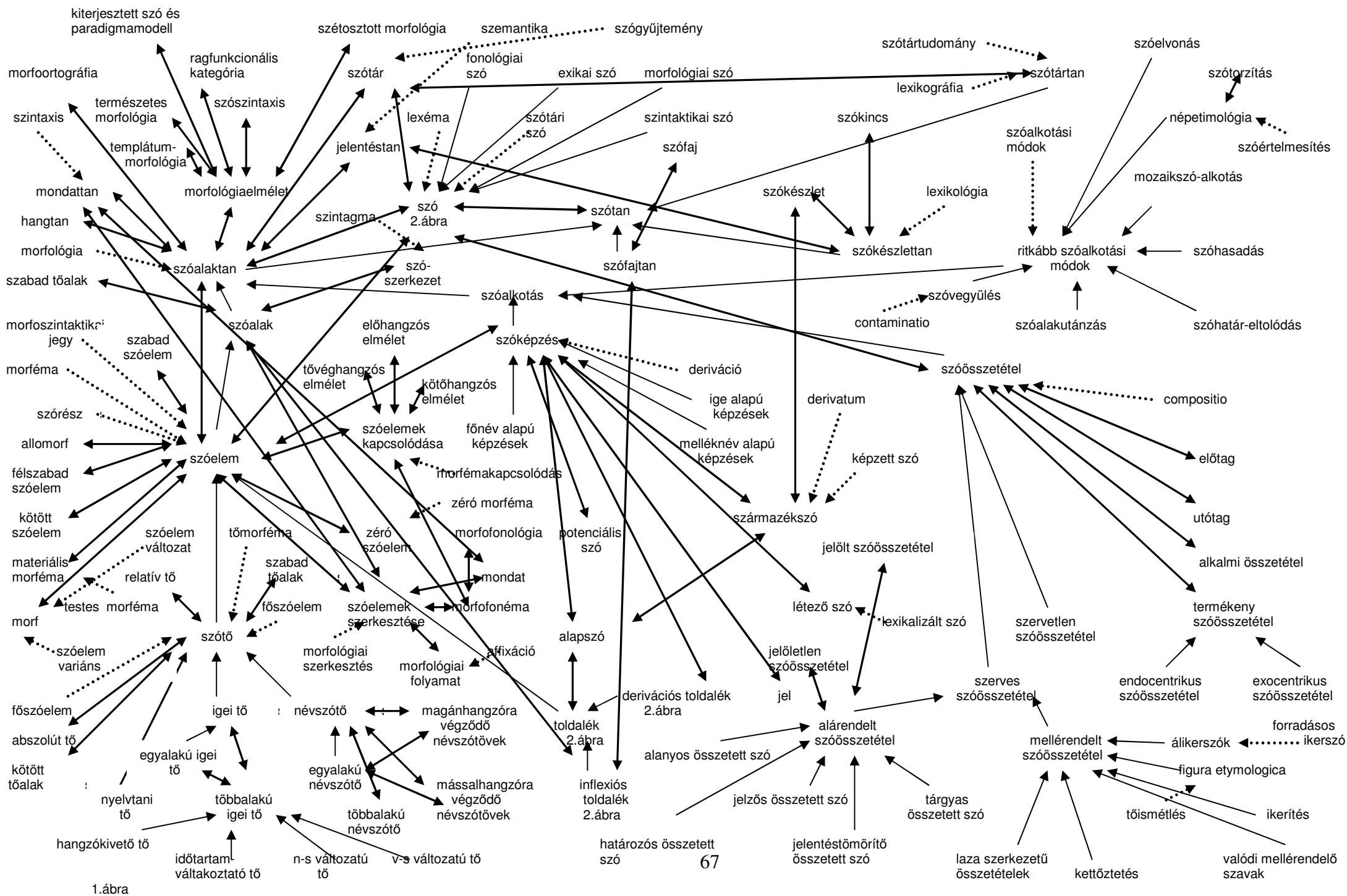
v-s változatú tő

valódi mellérendelő szavak

visszaható képzők

zéró szóelem

IV. Grafikus rész

IV. Permutált lista

	abszolút fő
	alany ragja
	alanyi ragozás
	alanyos összetett szó
	alapszó
	alapszó-besugárzás
főnév	alapú képzések
ige	alapú képzések
melléknév	alapú képzések
	alárendelt szóösszetétel
	álkierszó
	alkalmi összetétel
mozaikszó-	alkotás
	allomorf
	álvisszaható igeképzők
	beálló melléknévi igenévképzők
	befejezett melléknévi igenévképzők
alapszó-	besugárzás
	birtokjel
	birtokos jelző ragja
	birtoktöbbségitő jel
	cselekvő igeképzők
	derivációs toldalék
	egyalakú igei fő
	egyalakú névszótő
	egyszerű képző
előhangzós	elmélet
kötőhangzós	elmélet
tővéghangzós	elmélet
	előhangzós elmélet
	előtag
	elszigetelő nyelvek
szóhatár-	eltolódás
	endocentrikus szóösszetétel
	esetragozás
figura	etimologica
	exocentrikus szóösszetétel
	figura etimologica
	félszabad szóelem
	fokjel
morfológiai	folyamat
	folyamatos melléknévi igenévképzők
	fonológiai szó
	fosztóképzők
	főnév alapú képzések
	főnév ragjai
	főnévi igenévképzők
igéből	főnevet képzők
névszóból	főnevet képzők
	gyakorító képzők

	hangtan
	hangzókivető tő
	határozói igenévképzők
	határozóragok
	határozós összetett szó
	ható képzők
toldalék	helyzete
	időjel
	időtartam-váltakoztató tő
	ige alapú képzések
	igéből főnevet képzők
	igéből igét képzők
	igéből melléknevet képzők
	igéből névszót képzők
	igei tő
egyalakú	igei tő
többalakú	igei tő
álvisszaható	igeképzők
cselekvő	igeképzők
	igenévképzők
beálló melléknévi	igenévképzők
befejezett melléknévi	igenévképzők
folyamatos melléknévi	igenévképzők
főnévi	igenévképzők
határozói	igenévképzők
melléknévi	igenévképzők
	igeragozási rendszer
igéből	igét képzők
névszóból	igét képzők
	ikerítés
	infixum
	inflexiós toldalék
	jel
birtoktöbbsesítő	jel
kiemelő	jel
többszám	jele
	jelentéstan
	jelentéstömörítő összetett szó
	jelezés
utótag	jellegű képzők
	jelöletlen szóösszetétel
	jelölt szóösszetétel
	jelző
birtokos	jelző ragja
	jelzős összetett szó
szóelemek	kapcsolódása
ragfunkcionális	kategória
főnév alapú	képzések
ige alapú	képzések
melléknév alapú	képzések

egyszerű	képző
	képzőhalmozás
gyakorító	képzők
ható	képzők
igéből főnevet	képzők
igéből igét	képzők
igéből melléknevet	képzők
igéből névszót	képzők
kezdő	képzők
mozzanatos	képzők
műveltető	képzők
nem termékeny	képzők
névszóból főnevet	képzők
névszóból igét	képzők
névszóból melléknevet	képzők
névszóból névszót	képzők
névszóból számnevet	képzők
szenvető	képzők
szófajjelölő	képzők
szófajtartó	képzők
szófajváltó	képzők
termékeny	képzők
utótag jellegű	képzők
visszaható	képzők
	kettőztetés
	kezdő képzők
	kiemelő jel
	kiterjesztett szó és paradigmamodell
	kötőhangzós elmélet
	kötött szóelem
	kötött tőalak
	laza szerkezetű összetételek
	létező szó
	lexikai szó
	magánhangzóra végződő névszótő
	mássalhangzóra végződő névszótő
	materiális morféma
	melléknév alapú képzések
	melléknév és számnév ragjai
igéből	melléknevet képzők
névszóból	melléknevet képzők
	melléknévi igenévképzők
beálló	melléknévi igenévképzők
befejezett	melléknévi igenévképzők
folyamatos	melléknévi igenévképzők
valódi	mellérendelő szavak
	mellérendelt szóösszetétel
	módjel
ritkább szóalkotási	módok
	mondat

	mondattan
	morf
materiális	morféma
	morfofonéma
	morfofonológia
szétosztott	morfológia
templátum-	morfológia
természetes	morfológia
	morfológiaelmélet
	morfológiai folyamat
	morfológiai szó
	morfoortográfia
	mozaikszó-alkotás
	mozzanatos képzők
	műveltető képzők
tökéletlen	műveltetőképzők
	n-s változatú fő
	nem termékeny képzők
	népetimológia
	névszóból főnevet képzők
	névszóból igét képzők
	névszóból melléknevet képzők
	névszóból névszót képzők
	névszóból számnevet képzők
	névszóragozási rendszer
igéből	névszót képzők
névszóból	névszót képzők
	névszótő
magánhangzóra végződő	névszótő
mássalhangzóra végződő	névszótő
egyalakú	névszótő
elszigetelő	nyelvek
toldalékoló	nyelvek
	nyelvtani fő
alkalmi	összetétel
laza szerkezetű	összetételek
határozós	összetett szó
jelentéstömörítő	összetett szó
jelzős	összetett szó
tárgyas	összetett szó
kiterjesztett szó és	paradigmamodell
	potenciális szó
	prefixum
	rag
	ragfunkcionális kategória
alany	ragja
birtokos jelző	ragja
tárgy	ragja
főnév	ragjai
melléknév és számnév	ragjai

	ragozás
alanyi	ragozás
tárgyas	ragozás
	ragozási sor
	relatív fő
igeragozási	rendszer
névszóragozási	rendszer
	ritkább szóalkotási módok
ragozási	sor
	szabad szóelem
	szabad főalak
melléknév és	számnév ragjai
névszóból	számnévet képzők
	származékszó
valódi mellérendelő	szavak
	személyragok
	szenvedő képzők
szóelemek	szerkesztése
laza	szerkezetű összetételek
	szerves szóösszetétel
	szervetlen szóösszetétel
	szétosztott morfológia
	szintaktikai szó
	szó
alanyos összetett	szó
fonológiai	szó
határozós összetett	szó
jelentéstömörítő összetett	szó
jelzős összetett	szó
kiterjesztett	szó és paradigmamodell
létező	szó
lexikai	szó
morfológiai	szó
potenciális	szó
szintaktikai	szó
tárgyas összetett	szó
	szóalak
	szóalaktan
	szóalakutánzás
	szóalkotás
ritkább	szóalkotási módok
	szóelem
félszabad	szóelem
kötött	szóelem
szabad	szóelem
zéró	szóelem
	szóelemek kapcsolódása
	szóelemek szerkesztése
	szóelvonás
	szófaj

	szófajjelölő képzők
	szófajtan
	szófajtartó képzők
	szófajváltó képzők
	szóhasadás
	szóhatár-eltolódás
	szóképzés
	szókészlet
	szókészlettan
	szókincs
	szóösszetétel
alárendelt	szóösszetétel
endocentrikus	szóösszetétel
exocentrikus	szóösszetétel
jelöletlen	szóösszetétel
jelölt	szóösszetétel
mellérendelt	szóösszetétel
szerves	szóösszetétel
szervetlen	szóösszetétel
termékeny	szóösszetétel
	szószerkezet
	szószintaxis
	szóvegyülés
	szótan
	szótár
	szótártan
	szótorzítás
	szótő
	szuffixum
	tárgy ragja
	tárgyas összetett szó
	tárgyas ragozás
	templátum-morfológia
	termékeny képzők
nem	termékeny képzők
	termékeny szóösszetétel
	természetes morfológia
	toldalék
derivációs	toldalék
inflexiós	toldalék
	toldalék helyzete
	toldalékoló nyelvek
	többalakú igei tő
	többszám jele
	tökéletlen műveltetőképzők
abszolút	tő
egyalakú igei	tő
hangzókivető	tő
időtartam-váltakoztató	tő
igei	tő

n-s változatú	tő
nyelvtani	tő
relatív	tő
többalakú igei	tő
v-s változatú	tő
kötött	tőalak
szabad	tőalak
	tővéghangzós elmélet
	transzfixáció
	utótag
	utótag jellegű képzők
	v-s változatú tő
	valódi mellérendelő szavak
időtartam-	váltakoztató tő
n-s	változatú tő
v-s	változatú tő
magánhangzóra	végződő névszótő
mássalhangzóra	végződő névszótő
	visszaható képzők
	zéró szóelem

Hivatkozások

1. Strukturális magyar nyelvtan : Morfológia / szerk.Kiefer Ferenc. – Budapest : Akadémia K., 2000. – 19. p.
2. Tezaurusz-technológia : Az információkereső tezauruszok készítésének folyamata / Ungváry Rudolf. – Budapest : OSZK, [1980] VI.p.
3. É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter 1999. Új magyar nyelvtan. Osiris Kiadó, Budapest. 188 p.
4. op.cit. 188 p.
5. A magyar nyelv könyve / Adamikné Jászó Anna. -4.kiad. – Budapest : Trezor K., 1997. 234 p.
6. Könyvtárosok kézikönyve : Feltárás és visszakeresés / Horváth Tibor- Papp István.- Budapest : Osiris, 2001. 96 p.
7. Tezaurusz-technológia : Az információkereső tezauruszok készítésének folyamata / Ungváry Rudolf. – Budapest : OSZK, [1980] 1.p.
8. op.cit. 1.p.
9. Kovácsné Koreny Mária : Az Eurovoc http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=4060&issue_id=465 2008.07.10
10. Kovácsné Koreny Mária : Az Eurovoc http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=4060&issue_id=465 2008.07.10
11. Könyvtárosok kézikönyve : Feltárás és visszakeresés / Horváth Tibor- Papp István.- Budapest : Osiris, 2001. 104 p.
12. op.cit. 106 p.
13. op.cit. 106 p.

Forrásjegyzék

Adamikné Jászó Anna : A magyar nyelv könyve -4.kiad. – Budapest : Trezor K., 1997.

Bencédy József–Fábián Pál–Rácz Endre–Velcsov Mártonné : A mai magyar nyelv. Budapest : Tankönyvkiadó , 1968.

Horváth Tibor- Papp István : Könyvtárosok kézikönyve : Feltárás és visszakeresés.- Budapest : Osiris, 2001.

Keszler Borbála : Magyar grammatika. - Budapest : Nemzeti Tankönyvkiadó , 2000.

Kiefer Ferenc : Strukturális magyar nyelvtan. 3. Morfológia. - Budapest : Akadémiai Kiadó , 2000.

É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter Új magyar nyelvtan., Budapest : Osiris Kiadó, 1999.

Tompá József : A mai magyar nyelv rendszere. Leíró nyelvtan. I. kötet.- Budapest : Akadémiai Kiadó , 1961

Ungváry Rudolf : Tezaurusz-technológia : Az információkereső tezauruszok készítésének folyamata – Budapest : OSZK, [1980]